

Förvarsutskottets betänkande 2024/25:FöU9

Explosiva varor – en ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i ordningslagen, offentlighets- och sekretesslagen och lagen om brandfarliga och explosiva varor. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 juli 2025.

En följdmotion har väckts med anledning av propositionen. Utskottet föreslår att yrkandena i följdmotionen avslås. I betänkandet finns en reservation (C) och ett särskilt yttrande (S).

Behandlade förslag

Proposition 2024/25:163 Explosiva varor – en ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn.

Två yrkanden i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Bakgrund4

 Propositionens huvudsakliga innehåll6

Utskottets överväganden.....8

 Explosiva varor – en ändamålsenlig hantering av tillstånd och
 tillsyn.....8

 Utvärdering av lagstiftningen och ytterligare åtgärder10

Reservation17

 Utvärdering av lagstiftningen och ytterligare åtgärder, punkt 2 (C)17

Särskilt yttrande.....19

 Explosiva varor – en ändamålsenlig hantering av tillstånd och
 tillsyn, punkt 1 (S)19

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....20

 Propositionen20

 Följdmotionen20

Bilaga 2

Regeringens lagförslag21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Explosiva varor – en ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i ordningslagen (1993:1617),
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
3. lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva

varor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2024/25:163 punkterna 1–3.

2. Utvärdering av lagstiftningen och ytterligare åtgärder

Riksdagen avslår motion

2024/25:3430 av Mikael Larsson och Kerstin Lundgren (båda C)
yrkandena 1 och 2.

Reservation (C)

Stockholm den 10 juni 2025

På försvarsutskottets vägnar

Peter Hultqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Hultqvist (S), Matheus Enholm (SD), Jörgen Berglund (M), Helén Pettersson (S), Johan Andersson (S), Helena Bouveng (M), Hanna Westerén (S), Gulan Avci (L), Erik Ezeliuss (S), Alexandra Anstrell (M), Hanna Gunnarsson (V), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Larsson (C), Lars Püss (M), Emma Berginger (MP), Gustaf Göthberg (M) och Per Söderlund (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2024/25:163 Explosiva varor – en ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn. I betänkandet behandlas också två yrkanden i en följdmotion.

Den 21 maj 2024 fick en särskild utredare i uppdrag att biträda Försvarsdepartementet med att göra en översyn av lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Uppdraget utökades genom beslut den 20 december 2024, då även uppdragstiden förlängdes. Utredningen överlämnade den 13 februari 2025 delbetänkandet En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor (Ds 2025:6). Den 31 mars 2025 överlämnade utredningen sin slutredovisning med samma namn (Ds 2025:10). Delbetänkandet har remissbehandlats. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats och i Försvarsdepartementet (Fö2025/00256).

I propositionen behandlar regeringen delbetänkandets lagförslag med undantag för ett förslag om en ny bestämmelse om hanteringen av överblivna brandfarliga och explosiva varor samt förslag om två nya bestämmelser om att Polismyndigheten ska få överklaga beviljade beslut om tillstånd och godkännande av föreståndare och deltagare samt ansöka om återkallelse av sådana beslut. Dessa förslag och utredningens slutredovisning bereds vidare inom Regeringskansliet.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut och motionsförslaget återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet.

Statssekreterare Johan Berggren med medarbetare från Försvarsdepartementet informerade den 22 april 2025 utskottet om arbetet med propositionen och den fortsatta beredningen av övriga förslag från utredningen.

Bakgrund

Regleringen om brandfarliga och explosiva varor

Bestämmelser om brandfarliga och explosiva varor finns huvudsakligen i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, förkortad LBE, i förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor, förkortad FBE, samt i myndighetsföreskrifter. LBE reglerar hantering, överföring, import och export av brandfarliga och explosiva varor och sådana förberedande och efterföljande åtgärder som behövs med hänsyn till brand- och explosionsrisken och till konsekvenserna av en brand eller en explosion. Lagens syfte är att hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som kan uppkomma genom brand eller explosion orsakad av brandfarliga eller explosiva varor. Lagen ska även förebygga

obehörigt förfarande med varorna och har dessutom ett brottsförebyggande syfte (prop. 2009/10:203 s. 22–24).

Detaljbestämmelser av utpräglat teknisk karaktär har utfärdats på myndighetsnivå. Sedan 2009 utfärdas sådana föreskrifter av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i myndighetens författningssamling.

Till brandfarliga varor hör enligt 3 § LBE brandfarliga gaser och föremål och brandreaktiva varor. I MSB:s föreskrifter anges närmare vad som utgör brandfarliga varor. Till explosiva varor hör explosiva ämnen och blandningar, explosiva föremål och andra ämnen, blandningar och föremål som tillverkas i avsikt att framkalla en verkan genom en explosion eller en pyroteknisk effekt (4 § LBE). I MSB:s föreskrifter anges närmare vad som utgör explosiva varor (MSBFS 2010:4). Där framgår bl.a. att explosiva ämnen och blandningar är

- fasta eller flytande ämnen eller blandningar som i sig själva genom kemisk reaktion kan alstra gaser med sådan temperatur, sådant tryck och sådan hastighet att de kan skada omgivningen
- pyrotekniska satser även om de inte alstrar gas
- ämnen, blandningar och föremål som uppfyller kriterierna för att klassificeras som explosiva ämnen, blandningar och föremål enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 (CLP-förordningen)
- ämnen och blandningar som klassificerats i klass 1 enligt reglerna för transport av farligt gods (ADR-S)
- ämnen och blandningar som visar positivt resultat i något av testerna i testserie 2 enligt FN:s testhandbok för klassificering av farligt gods (femte omarbetade utgåvan av FN:s rekommendationer för transport av farligt gods, handbok för provning och kriterier).

Begreppet explosiva varor omfattar alltså en mängd olika produkter, t.ex. handgranater, sprängämnen, tändmedel, ammunition, krut och pyrotekniska artiklar (såsom fyrverkerier).

Särskilt om tillståndskravet för brandfarliga och explosiva varor

Enligt LBE ska den som hanterar, överför, importerar eller exporterar explosiva varor och den som yrkesmässigt eller i större mängd hanterar brandfarliga varor som huvudregel ha tillstånd till det. MSB prövar frågor om tillstånd till hantering av brandfarliga varor inom Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut och Fortifikationsverket. Frågor om tillstånd till hantering av brandfarliga varor i övriga fall prövas av den kommun där hanteringen ska bedrivas. MSB prövar också frågor om tillstånd för explosiva varor när det rör tillverkning, bearbetning, behandling, destruktion, underhåll, återvinning och annan

hantering som sker i anslutning till sådan hantering. Detsamma gäller gräns-överskridande överföring, import, export och sådan hantering som Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut och Fortifikationsverket behöver ha tillstånd till. I FBE finns vissa inskränkningar i tillståndskravet när det gäller dessa myndigheter samt undantag från kravet för vissa uppräknade myndigheter. När det gäller tillstånd för hantering och överföring av explosiva varor i övriga fall är det den kommun där hanteringen ska ske som är ansvarig. Av LBE framgår vidare att den som bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt lagen ska ha den kompetens eller tillgång till den kompetens som behövs med hänsyn till verksamhetens omfattning och varornas egenskaper.

I LBE finns vidare bestämmelser om att den som bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt lagen ska anmäla till tillståndsmyndigheten vem eller vilka som utsetts till föreståndare och vilka i verksamheten som avses få delta i hantering, överföring, import och export av explosiva varor. Tillståndsmyndigheten ska sedan pröva om den som söker tillstånd och den som är anmäld som föreståndare i tillståndspliktig verksamhet med explosiva varor är lämplig och i övrigt har de förutsättningar som krävs för att hantera, överföra, importera eller exportera brandfarliga respektive explosiva varor. Ett godkännande är en förutsättning för att de anmälda personerna ska få vara föreståndare respektive få delta i verksamheten. Innan ett tillstånd till hantering av explosiva varor beslutas ska ett yttrande från Polismyndigheten inhämtas.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen anförs att antalet sprängdåd i samhället har ökat kraftigt. Personer i kriminella miljöer använder allt oftare sprängmedel på offentliga platser, på andra platser där allmänheten vistas och direkt mot enskilda personers bostäder som en del av kriminella uppgörelser. Sprängdåden utförs ofta av personer inom den organiserade brottsligheten och inte sällan används legala sprängmedel som kommit i orätta händer eller hemgjorda sprängmedel. Det är enligt regeringen av största vikt att förhindra denna utveckling.

I propositionen föreslår regeringen därför bl.a. att

- MSB får en samordnande roll för kommunernas tillståndsverksamhet
- MSB ges ansvar för tillsyn över den kommunala tillstånds- och tillsynsverksamheten
- det brottsförebyggande perspektivet i tillståndsprövningen stärks och möjligheten att återkalla och ändra tillstånd utökas
- det införs en skyldighet för tillståndshavare att anmäla användning och tillfällig förvaring av explosiva varor till kommunen
- tillstånd till viss hantering av explosiva varor som ska ske i mer än en kommun ska prövas av endast en kommun

- det införs sekretess i tillsynsärenden för att förhindra att explosiva varor kommer till brottslig användning.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 juli 2025.

Utskottets överväganden

Explosiva varor – en ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i ordningslagen, offentlighets- och sekretesslagen och lagen om brandfarliga och explosiva varor.

Jämför det särskilda yttrandet (S).

Propositionen

Bakgrund

Regeringen anser att det mot bakgrund av den allvarliga våldsutvecklingen med sprängningar kopplade till kriminella miljöer samt kriminellas tillgång till explosiva varor finns ett behov av att se över tillstandsreglerna i LBE. Regeringen lämnar därför i propositionen ett antal förslag som syftar till att uppnå en mer ändamålsenlig tillståndshantering som i större utsträckning är anpassad för att förebygga och försvåra illegal hantering av explosiva varor i samhället. Vidare anför regeringen att en av de viktigaste åtgärderna för att kunna förebygga olovlig hantering av explosiva varor är en väl fungerande och effektiv tillsyn över den till ståndspliktiga verksamheten. Ändringar föreslås förutom i LBE även i ordningslagen (1993:1617) och i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

En ändamålsenlig tillståndsprövning och en effektiv tillsyn

Regeringen föreslår en förtydligad reglering av kommunernas tillståndshantering som innebär att om användning eller överföring av explosiva varor ska ske i mer än en kommun ska ansökan om tillstånd prövas av endast en kommun. Om sökanden är en fysisk person ska ansökan prövas av den kommun där sökanden är bosatt. Är sökanden en juridisk person ska ansökan prövas av den kommun där sökanden har sitt säte.

Enligt propositionen ska MSB ansvara för att samordna kommunerna och att hjälpa dem i deras arbete med hantering av frågor inom tillstandsverksamheten. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om utformning av tillstånd enligt LBE.

Vid lämplighetsprövningen för tillstånd enligt LBE ska särskild hänsyn tas till omständigheter som kan medföra att det finns en risk för obehörigt förfarande eller att brandfarliga eller explosiva varor hanteras i strid med lagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Regeringen föreslår att kravet på att det ska finnas särskilda skäl för att besluta om nya eller ändrade villkor tas bort för tillstånd enligt LBE. En tillståndsmyndighet ska i stället få besluta om nya eller ändrade villkor för ett tillstånd om det behövs med hänsyn till risken för obehörigt förfarande, brand och explosion samt konsekvenserna av en brand eller en explosion.

Vidare föreslår regeringen att man ska ta bort kravet på att det för återkallelse av ett tillstånd ska vara av väsentlig betydelse med hänsyn till risken för obehörigt förfarande, brand och explosion samt konsekvenserna av en brand eller explosion. Ett tillstånd ska i stället kunna återkallas om det behövs med hänsyn till risken för obehörigt förfarande, brand och explosion samt konsekvenserna av en brand eller en explosion. Vidare ska det anges vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett tillstånd ska återkallas.

För att få tillstånd till sprängning inom ett område som omfattas av en detaljplan ska det uttryckligen framgå av ordningslagen att det krävs att den som ansöker har tillstånd, eller inte behöver ha tillstånd, till användning av explosiva varor enligt LBE. Vidare ska Polismyndigheten vid beslut om tillstånd till sprängning enligt ordningslagen underrätta tillsynsmyndigheten enligt LBE om beslutet.

Regeringen föreslår att MSB ska ha tillsyn över att kommunerna vid sin myndighetsutövning följer LBE och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen. För uppgiften ska MSB få rätt att av den kommun som tillsynen avser få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Myndigheten ska också få förelägga en kommun som inte uppfyller sina skyldigheter att åtgärda bristerna. Om en kommun överklagar ett föreläggande om att åtgärda sina brister ska MSB vara kommunens motpart sedan handlingarna i ärendet har överlämnats till domstolen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska även få meddela föreskrifter om hur kommunerna ska planera och utföra sin tillsyn.

I propositionen föreslås att sekretess ska gälla hos MSB och hos kommunala myndigheter för en uppgift i ett tillsynsärende enligt LBE, om det kan antas att brandfarliga och explosiva varor kan komma till brottslig användning om uppgiften röjs. För en uppgift i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst fyrtio år.

Enligt regeringens förslag ska den som har tillstånd från en kommun att använda explosiva varor eller förvara explosiva varor i ett flyttbart förråd anmäla användningen eller förvaringen till tillsynsmyndigheten i den kommun där användningen eller förvaringen ska ske. Anmälan ska vara skriftlig och göras i god tid innan användningen eller förvaringen påbörjas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om anmälningsskyldigheten och undantag från den. Tillsynsmyndigheterna ska få ta ut en avgift för anmälan.

En tillsynsmyndighet ska skyndsamt till Polismyndigheten anmäla överträdelser av bestämmelser i LBE eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts.

Slutligen föreslås att om den som innehar tillstånd att hantera, överföra, importera eller exportera explosiva varor bedömer att en överlåtelse eller ett överlämnande av en explosiv vara har varit tveklaktig på grund av transaktionens karaktär eller omfattning, ska tillståndshavaren underrätta tillståndsmyndigheten om det. Underrättelseskyldigheten gäller också vid försök till en överlåtelse eller ett överlämnande av en explosiv vara.

De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 15 juli 2025. Ärenden om tillstånd som ska prövas av en kommun enligt LBE och som inletts före ikraftträdandet men ännu inte avgjorts ska prövas av den kommun som anges i den äldre lydelsen av lagen.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts några motioner som går emot att riksdagen nu antar regeringens lagförslag.

Utskottet välkomnar lagförslagen som ytterligare ett viktigt bidrag i arbetet för att förebygga och försvåra den illegala användningen av explosiva varor i samhället och till att stärka det brottsbekämpande arbetet. Utskottet anser således att riksdagen bör anta regeringens lagförslag av de skäl som anförs i propositionen. Propositionen tillstyrks i sin helhet.

Utskottet övergår nu till att behandla de motionsyrkanden som innehåller förslag om tillkännagivanden i frågor som anknyter till lagförslagen.

Utvärdering av lagstiftningen och ytterligare åtgärder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om utvärdering av lagstiftningen och ett motionsyrkande om ytterligare åtgärder med anledning av utvärderingen.

Jämför reservationen (C).

Motionen

I kommittémotion 2024/25:3430 anför Mikael Larsson och Kerstin Lundgren (båda C) att propositionens syfte är gott och att behovet av bättre kontroll över tillstånd och tillsyn är betydande. Det är mycket allvarligt att explosiva varor hamnar i orätta händer. Motionärerna anser dock att det finns frågor kring både tillstånd och tillsyn som fortsättningsvis kan behöva beaktas och att de lagändringar som nu föreslås bör utvärderas inom fem år från ikraftträdandet. Motionärerna föreslår därför tillkännagivanden till regeringen om att lagstiftningen ska utvärderas, bl.a. med avseende på ansvarsfördelningen mellan olika offentliga aktörer, DNA-märkning och regler för transporter av explosiva varor (yrkande 1) och om att regeringen efter en sådan utvärdering

bör återkomma till riksdagen med ytterligare åtgärder när det gäller det offentliga hantering av tillstånd och tillsyn för explosiva varor (yrkande 2).

Bakgrund

Gällande ordning

Som framgått ovan prövar MSB frågor om tillstånd för explosiva varor när det rör tillverkning, bearbetning, behandling, destruktion, underhåll, återvinning och annan hantering som sker i anslutning till sådan hantering. Detsamma gäller gränsöverskridande överföring, import, export och sådan hantering som vissa (försvars)myndigheter behöver ha tillstånd till (18 § första stycket LBE). För tillstånd för hantering och överföring av explosiva varor i övriga fall är det den kommun där hanteringen ska ske som är ansvarig (18 § andra stycket LBE). Den myndighet som prövar och utfärdar tillstånd enligt LBE har även ansvar för tillsyn över efterlevnaden av lag, föreskrifter och beslut som meddelats i anslutning till lagen (21 § första stycket LBE). Det innebär att både MSB och kommunerna bedriver tillsyn på området, i huvudsak i fråga om tillstånd som de själva utfärdar. Enligt 23 § LBE ansvarar MSB också för att samordna tillsynsmyndigheternas verksamhet och hjälpa dem i deras arbete med tillsynen enligt LBE.

Tidigare behandling

Sedan LBE trädde i kraft har en rad åtgärder vidtagits för att minska sprängdåden i samhället. Skärpta regler om tillstånd och tillsyn trädde i kraft den 1 augusti 2021 (prop. 2020/21:158, bet. 2020/21:FöU9, rskr. 2020/21:352). Bland annat skärptes och utökades lämplighetskontrollerna inför tillståndsgivningen av de personer som deltar i verksamhet med explosiva varor. Samtidigt ökades kraven på förfarandet vid tillståndsgivningen, vilket bl.a. innebar att fler tillstånd för explosiva varor fick en uttrycklig och kortare giltighetstid. Även möjligheten att återkalla tillstånd utökades.

I syfte att minska sprängdåden i samhället har straffen för de allvarigare formerna av brott mot tillståndsplikten för explosiva varor skärpts vid flera tillfällen. Till exempel genomfördes en skärpning den 1 januari 2024 då bl.a. minimistraflet för grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor höjdes från två till fyra års fängelse och minimistraflet för synnerligen grovt brott höjdes från fyra till sex års fängelse (prop. 2023/24:33, bet. 2023/24:JuU4, rskr. 2023/24:84).

Den 19 juni 2024 antog riksdagen regeringens förslag till lagändringar som innebar bl.a. att MSB skulle utveckla och göra tillgängligt ett samlat nationellt tillståndsregister för explosiva varor (prop. 2023/24:139, bet. 2023/24:FöU12, rskr. 2023/24:275). Vidare beslutades om viss utökad sekretess bl.a. för registret samt kriminaliserades förstadiet till brott mot tillståndsplikten i fråga om explosiva varor. I det nationella tillståndsregistret samlas information bl.a. om vilka aktörer som har tillstånd som avser explosiva varor och vad

tillstånden innefattar. Regeringen bedömer att registret kommer att ge en bättre bild över de sprängmedel som finns och motverka att de hamnar i orätta händer. Utskottet instämde i regeringens bedömning och välkomnade lagförslagen som ett viktigt bidrag till att minska den illegala användningen av explosiva varor i samhället och till att stärka det brottsbekämpande arbetet. Sedan den 8 juli 2024 finns registret på plats.

Regeringen har de senaste åren gett flera myndigheter, bl.a. MSB, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, i uppdrag att kraftsamla för att öka samhällets samlade förmåga att hantera explosiva varor och motverka den illegala användningen av dessa. Den 7 maj 2020 fick t.ex. MSB i uppdrag att inrätta och därefter ansvara för ett nationellt forum för sprängämnessäkerhet (Ju2020/01750/SSK). I forumet ingår, förutom MSB, även en rad andra myndigheter, bl.a. Forsvarsmakten, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Totalförsvarets forskningsinstitut, Trafikverket och Tullverket.

Den 7 maj 2020 (Ju2020/01751/SSK) fick MSB i uppdrag att göra en översyn av tillgängliga metoder för märkning av sprängmedel för civilt bruk samt att med utgångspunkt i översynen lämna förslag på en lämplig metod att införa i Sverige. MSB lämnade sin slutrapport i juni 2021 (dnr 2020-07825) av vilken det framgår att spårbarhetsmärkning av civila sprängmedel är ett EU-harmoniserat område genom de krav på identitetsmärkning och registerhållning som ställs i direktiv 2008/43/EG. Direktivets regler är genomförda i föreskrifter från MSB. Sverige har som enskilt medlemsland mycket begränsade möjligheter att införa nationella krav på området som går utöver de krav som ställs av EU, då det skulle ställa upp hinder på den inre marknaden. MSB bedömde således att Sverige inte kan införa några nationella särkrav på spårbarhetsmärkning. Det alternativ som MSB förordade var att försöka förändra kraven i det befintliga direktivet för att åstadkomma en beständigare identitetsmärkning av sprängmedel.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen bl.a. en förtydligad tillståndshantering för explosiva varor i de fall där kommunen (och inte MSB) är tillståndsmyndighet. Förslaget innebär att tillstånd till användning och överföring av explosiva varor som ska ske i mer än en kommun endast ska prövas av en kommun. Regeringen anför att denna ordning i stort redan följer av föreskrifter om undantag från lagen som MSB utfärdat för att göra det möjligt för verksamhetsutövare att verka i flera kommuner och genomföra överföringar inom Sverige utan att behöva söka tillstånd i flera kommuner. Regeringen bedömer att en samlad reglering i lagen av var tillstånd ska sökas blir tydligare och lättare att förstå och tillämpa. De flesta remissinstanserna har varit positiva till förslaget eller inte haft invändningar.

I propositionen anförts att utredningen konstaterat att flera myndigheter och branschorganisationer anser att det i dag finns betydande skillnader i hanteringen av den tillståndsprövning som görs av kommunerna. Bland annat

skiljer det sig hur tillstånden enligt LBE utformas. Det förekommer även att det fattas motstridiga beslut av olika kommuner. Alla kommuner har inte samma förutsättningar och resurser för att exempelvis utveckla rutiner och mallar för tillståndsprövning eller att delta i utbildningar och erfarenhetsutbyten. Det finns även skillnader i kompetens och grundläggande kunskap om explosiva varor. Regeringen konstaterar att det därmed finns ett behov av ökad samordning av och stöd till kommunerna i deras verksamhet med tillståndsprövning enligt LBE. Detta gäller samtliga delar av kommunernas verksamhet med koppling till tillstånd. Vidare behöver tillstånden utformas på ett enhetligt sätt. Regeringen föreslår mot den bakgrunden att MSB ska ges ett större ansvar. Eftersom MSB redan i dag har ett samordningsansvar för kommunernas tillsynsverksamhet (23 §) anser regeringen att det därför finns skäl att i LBE införa en motsvarande reglering när det gäller att MSB ska samordna och ge stöd åt kommunerna i deras arbete med tillståndsverksamheten.

Utifrån sin uppgift i 23 § LBE att samordna tillsynsmyndigheternas verksamhet och hjälpa dem i deras arbete med tillsynen följer MSB årligen upp hur lagen efterlevs. MSB konstaterade i både 2022 och 2023 års uppföljning att antalet genomförda tillsyner av kommuner var lågt. Regeringen anför i propositionen att kommunernas tillsyn enligt LBE därför behöver förbättras. Eftersom den samordnande och stödjande roll som MSB har när det gäller tillsyn inte varit tillräcklig för att komma till rätta med de brister som finns anser regeringen att en statlig myndighet behöver ges rätt att utöva tillsyn över hur den kommunala verksamheten enligt LBE och tillhörande föreskrifter bedrivs. Myndigheten bör också kunna ges rätt att meddela föreskrifter om hur tillsynen ska bedrivas. Genom en sådan tillsyn kan bristerna i tillsynsverksamheten, och i förlängningen bristerna hos tillståndshavarna, på ett tydligare och mer effektivt sätt motarbetas enligt regeringen. Detta kan på sikt förväntas minska risken att brandfarliga och explosiva varor hamnar i kriminella sammanhang. Tillsynen av en statlig myndighet kan även bidra till att kommunernas arbete enligt LBE blir mer enhetligt, genom att denna aktör i sin tillsynsverksamhet ställer liknande krav på kommunernas verksamhet.

I fråga om vilken myndighet som bör få ansvaret för den nya tillsynsrollen anför regeringen att det finns ett begränsat antal alternativ. Regeringen konstaterar att merkostnaderna för att inrätta en egen myndighet för uppgiften inte framstår som motiverade för en sådan förhållandevis begränsad verksamhet. I stället bör tillsynsuppgiften läggas på en befintlig myndighet. Ett alternativ som har övervägts är att lägga uppgiften på länsstyrelserna eller en koncentration av länsstyrelser. Regeringen konstaterar dock att det alternativet inte framstår som ändamålsenligt. Länsstyrelserna har i dagsläget ingen primär ansvarsuppgift på området brandfarliga och explosiva varor. De skulle därför behöva bygga upp en kompetens på området innan de effektivt skulle kunna utföra uppgiften. I likhet med utredningen anser regeringen istället att MSB är den lämpligaste myndigheten för rollen. Regeringen redogör för att MSB har en liknande tillsynsroll över kommunerna enligt lagen

(2003:778) om skydd mot olyckor, förkortad LSO. Kommunerna har tillsyn över att enskilda följer LSO och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen (5 kap. 1 §) och MSB har tillsyn över att kommunerna följer LSO och föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen (5 kap. 1 a §). Regeringen anser att samma skäl som framfördes till varför MSB skulle få ansvaret för tillsynen över kommunerna i LSO gör sig gällande även för det tillsynsuppdrag som nu föreslås. MSB ansågs då ha bäst förutsättningar att anordna en effektiv och likvärdig tillsyn av kommunerna (prop. 2019/20:176 s. 43–44). Vidare finns enligt regeringen skalfördelar med en koncentration till en och samma myndighet, rekrytering av personal med rätt kompetens kan underlättas och personalsårbarheten blir mindre. Dessutom har MSB redan i dag stor kompetens på området, eftersom myndigheten själv fungerar som tillstånds- och tillsynsmyndighet för de tillstånd som kommunerna inte hanterar (17 § första stycket och 18 § LBE). MSB har också mycket kunskap om och erfarenhet av verksamhet enligt LBE genom sin samordnande och stödjande roll gentemot tillsynsmyndigheterna enligt 23 § LBE. Regeringen föreslår därför att uppgiften att utöva tillsyn över kommunernas tillståndsprövning och tillsyn enligt LBE ska utföras av MSB. De flesta remissinstanserna har varit positiva till förslaget eller inte haft invändningar.

Pågående arbete

I oktober 2023 fick de elva myndigheter som ingår i nationellt forum för sprängämnessäkerhet i uppdrag att intensifiera och utveckla arbetet med att förebygga och förhindra illegala sprängningar (Fö2023/01615). I uppdraget ingick att bedöma möjliga metoder för märkning av sprängämnen samt utvärdera förutsättningarna för och verka för att införa sådan märkning. Uppdraget samordnades av MSB och slutredovisades den 1 oktober 2024 (dnr 2023-14190). I rapporten har 30 möjliga åtgärder identifierats för att motverka illegala sprängningar. Det föreslås att man ska begränsa möjligheten till undantag för transporter av sprängmedel ut till arbetsplatser, för att dessa ska omfattas av krav på transportskydd. Det föreslås också, liksom tidigare, att man ska verka för att tillåta beständigare eller någon annan typ av spårbarhetsmärkning av sprängmedel och för att förbjuda (större) s.k. bangers genom att arbeta för att ändra berörda EU-direktiv. I rapporten föreslås vidare att MSB ska skapa regionala expertgrupper av mer erfarna handläggare av tillstånds- och tillsynsärenden om explosiva varor i syfte att erbjuda utbildning och olika former av erfarenhetsutbyten. Analys och fortsatt beredning av slutrapportens slutsatser pågår inom Regeringskansliet.

I januari 2025 beslutade regeringen att ge Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten i uppdrag att förstärka arbetet med att motverka och bekämpa sprängdåd och minska tillgången till explosiva varor i kriminella miljöer (Ju2025/00232). Inom ramen för uppdraget ska myndigheterna bl.a.

- redogöra för vidtagna åtgärder, samt resultatet av dessa, för att minska tillgången till explosiva varor i kriminella miljöer, inklusive illegal

införsel, och smuggling, illegal produktion, samt för skärpt kontroll av legal införsel som kan användas i ett kriminellt syfte

- redovisa vilken typ av explosiva varor som används i samband med sprängdåden och vilket ursprung de har
- redogöra för vidtagna åtgärder inom ramen för internationellt samarbete, samt resultatet av dessa, för att motverka och bekämpa sprängdåd, och minska tillgången till explosiva varor hos kriminella i Sverige
- utifrån resultatet av det ovanstående lämna förslag till åtgärder, per myndighet och gemensamt, som krävs för att motverka sprängdåd och minska tillgången till explosiva varor i kriminella miljöer.

Uppdraget ska genomföras i samverkan med MSB och i dialog med Sveriges Kommuner och Regioner samt vid behov med andra relevanta aktörer. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 september 2025.

Som framgått ovan behandlar propositionen endast förslag från delbetänkandet En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor (Ds 2025:6). I slutbetänkandet (Ds 2025:10) föreslås ytterligare lagändringar som syftar till att utöka och förbättra kontrollen av personer som har rätt att hantera explosiva varor enligt LBE. Det föreslås bl.a. att Polismyndigheten ska få ha direktåtkomst till uppgifterna i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor samt att Polismyndigheten ska ha rätt att ta del av uppgifterna i registret i vissa specifikt angivna syften som inte är renodlat brottsbekämpande. Vidare föreslås att ett företag ska anmäla till tillståndsmyndigheten om någon i företaget som är anmäld enligt LBE som deltagare, föreståndare eller person med betydande inflytande över verksamheten slutar eller får nya arbetsuppgifter så att personen i fråga inte längre deltar i, förestår eller har ett betydande inflytande över verksamheten. Slutligen föreslås att en kommunal tillståndsmyndighet i samband med att den återkallar ett tillstånd ska kunna återkalla också andra tillstånd som tillståndshavaren har enligt LBE men som har utfärdats av en annan kommunal tillståndsmyndighet. Dessa förslag och de förslag från delbetänkandet som inte behandlats i propositionen bereds vidare inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Liksom regeringen anser utskottet att det är av största vikt att stoppa sprängdåden i samhället. Utskottet har tidigare i detta betänkande ställt sig bakom regeringens lagförslag som syftar till att få en mer ändamålsenlig tillståndsprövning och en effektivare tillsyn av explosiva varor. Utskottet välkomnar lagförslagen som ytterligare ett viktigt bidrag till arbetet med att förebygga och försvåra den illegala användningen av explosiva varor i samhället och till att stärka det brottsbekämpande arbetet. Utskottet kan konstatera att kommunerna och MSB sedan lagens tillkomst har ett delat ansvar såsom tillstånds- och tillsynsmyndighet. Utskottet delar regeringens bedömning att kommunernas tillsyn behöver bli bättre och kan konstatera att regeringen har anfört skäl för varför MSB framstår som den bäst lämpade

myndigheten att utöva tillsyn över kommunerna. Utskottet konstaterar vidare att flera av de frågor som motionärerna tar upp, t.ex. ”DNA-märkning” och regler kring transport av sprängmedel till arbetsplatser, nyligen har utretts och är föremål för vidare analys inom Regeringskansliet. Därutöver ser utskottet fram emot regeringens kommande förslag grundande på resterande delar av slutbetänkandet i detta ärende. Utskottet förutsätter att regeringen följer den fortsatta utvecklingen noga och ser inte skäl att föregripa de ytterligare åtgärder som planeras inom området genom att tillstyrka något av de tillkännagivanden som motionärerna föreslår. Motionen avstyrks därmed.

Reservation

Utvärdering av lagstiftningen och ytterligare åtgärder, punkt 2 (C)

av Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3430 av Mikael Larsson och Kerstin Lundgren (båda C) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Jag anser att propositionens syfte, att finna en ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn när det gäller explosiva varor, är gott. Behovet av bättre kontroll över tillstånd och tillsyn är betydande. Det är mycket allvarligt att explosiva varor som är till för att användas i fullt legitima syften hamnar i orätta händer. Med det sagt är det min mening att det finns frågor kring både tillstånd och tillsyn som fortsättningsvis kan behöva beaktas. Min slutsats är att de lagändringar som här genomförs bör utvärderas inom fem år från ikraftträdandet. Det bör också finnas en öppenhet från regeringen för att i samband med en sådan utvärdering utreda ytterligare åtgärder.

En sådan fråga som bör utvärderas är kommunernas roll när det gäller tillstånd för användandet av explosiva varor. Det är tydligt att det finns knäckfrågor och en rad synpunkter från remissinstanser, exempelvis när det gäller tillstånd som berör mer än en kommun. Kommunsektorn har totalt sett ett omfattande ansvar för en rad samhällsviktiga funktioner, och frågan är därför om man har de resurser som krävs för att på bästa sätt hantera tillståndsgivningen för explosiva varor. En annan viktig fråga är det tydliga ansvar som regeringen i propositionen lägger på MSB. Jag menar att detta uppdrag delvis faller vid sidan av myndighetens huvuduppgift. Mot bakgrund av hur stora behoven är av ett starkare civilt försvar – liksom av andra åtgärder för att Sverige ska kunna hantera kriser och i värsta fall krig – är det inte självklart att också tillsynen av explosiva varor ska falla på MSB. Till detta kommer också det faktum att det är olika offentliga aktörer som gemensamt ska ansvara för hanteringen av explosiva varor. Denna uppdelning mellan olika aktörer förefaller inte fullt logisk.

Det finns också fler frågor som bör utvärderas. Centerpartiet har lyft frågan om att införa DNA-märkning för effektiv spårning av sprängmedel. Ett krav

på en effektivare märkning av kommersiella sprängmedel redan vid produktion, genom DNA-märkning, skulle göra det enklare att spåra varifrån sprängmedlen kommer och vem som tillverkat dem och skulle underlätta polisens utredningsarbete. För detta kan det krävas ändring av vissa EU-regler, men det är något som regeringen måste arbeta för att driva igenom. Andra länder har visat att det går. Vidare menar jag att det finns starka skäl för att strama upp reglerna för transporter av sprängmedel till arbetsplatser.

Jag föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen om att regeringen ska utvärdera lagstiftningen bl.a. med avseende på ansvarsfördelningen mellan olika offentliga aktörer, DNA-märkning och regler för transport av explosiva varor samt att regeringen efter en sådan utvärdering och översyn, ska återkomma till riksdagen med förslag på ytterligare åtgärder för att förbättra myndighetsutövandet i fråga om tillstånd och tillsyn för explosiva varor.

Särskilt yttrande

Explosiva varor – en ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn, punkt 1 (S)

Peter Hultqvist (S), Helén Pettersson (S), Johan Andersson (S), Hanna Westerén (S) och Erik Ezelius (S) anför:

Trots ny lagstiftning som kräver bakgrundskontroller av alla som hanterar explosiva varor, har antalet sprängningar i samhället fortsatt att öka. Detta visar att de nuvarande reglerna inte är tillräckliga för att förhindra att sprängmedel används i kriminella syften. Vi välkomnar propositionens förtydligande om att MSB föreslås få ett tydligare tillstånds- och tillsynsmandat. Här kommer förmågan att leverera bli viktigt att följa upp. Vi socialdemokrater har tidigare föreslagit en licensieringsprocess, som skulle innebära att varje enskild person som söker tillgång till sprängmedel måste genomgå en grundlig granskning och bakgrundskontroll, inte bara vid anställningstillfället utan löpande. På så sätt kan samhället på ett mer effektivt sätt förebygga att sprängmedel sprids till kriminella miljöer. Propositionen är ett steg i rätt riktning, men om inte utfallet blir det förväntade kan licenser vara en modell att gå vidare med.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2024/25:163 Explosiva varor – en ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Följdmotionen

2024/25:3430 av Mikael Larsson och Kerstin Lundgren (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen bör utvärderas, bl.a. när det gäller ansvarsfördelning mellan olika offentliga aktörer, DNA-märkning och regler för transporter av explosiva varor, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen efter en utvärdering bör återkomma till riksdagen med ytterligare åtgärder i fråga om det offentligas hantering av tillstånd och tillsyn för explosiva varor och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i ordningslagen
(1993:1617)

Härigenom föreskrivs i fråga om ordningslagen (1993:1617)

dels att 3 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 3 kap. 16 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.**6 §¹**

Sprängning och skjutning med eldvapen får inte utan tillstånd av Polismyndigheten äga rum inom område som omfattas av detaljplan.

Den som är under 18 år får inte utan tillstånd av Polismyndigheten inom område som omfattas av detaljplan utomhus använda luft- eller fjädervapen med vilka kulor, hagel eller andra projektiler kan skjutas ut. Detsamma gäller utanför sådant område, om inte vapnet används under uppsikt av någon som har fyllt 20 år.

Skjutbanor som inte hör till försvarsmakten får användas endast efter tillstånd av Polismyndigheten. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om utförande och besiktning av skjutbana.

Sprängning och skjutning med eldvapen får inte utan tillstånd av Polismyndigheten äga rum inom ett område som omfattas av detaljplan.

Tillstånd till sprängning får endast beviljas den som har tillstånd, eller inte behöver ha tillstånd, till användning av explosiva varor enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Den som är under 18 år får inte utan tillstånd av Polismyndigheten inom ett område som omfattas av detaljplan utomhus använda luft- eller fjädervapen med vilka kulor, hagel eller andra projektiler kan skjutas ut. Detsamma gäller utanför ett sådant område, om inte vapnet används under uppsikt av någon som har fyllt 20 år.

Skjutbanor som inte hör till Försvarsmakten får användas endast efter tillstånd av Polismyndigheten. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om utförande och besiktning av skjutbanor.

¹ Senaste lydelse 2014:590.

16 a §

När Polismyndigheten har beslutat i fråga om tillstånd till sprängning enligt 6 § första stycket ska tillsynsmyndigheten enligt 21 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor underrättas om beslutet.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2025.

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 16 b § och rubriken närmast före 18 kap. 16 b § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.

Tillståndsärenden

Tillstånds- och tillsynsärenden

16 b §¹

Sekretess gäller hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och hos en kommunal myndighet för uppgift i ett ärende om tillstånd som avser brandfarliga eller explosiva varor, om det kan antas att sådana varor kan komma till brottslig användning om uppgiften röjs.

Sekretess gäller hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och hos en kommunal myndighet för uppgift i ett ärende om tillstånd *eller tillsyn* som avser brandfarliga eller explosiva varor, om det kan antas att sådana varor kan komma till brottslig användning om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst fyrtio år.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2025.

¹ Senaste lydelse 2024:477.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

dels att 18, 19, 19 c, 20, 27, 34 och 36 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 16 § ska lyda ”Tillstånd och anmälnings-skyldighet”,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 15 a, 18 a, 19 e, 23 a och 24 a §§, och närmast före 15 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Krav på underrättelse vid misstänkta transaktioner

15 a §

Om den som innehar tillstånd att hantera, överföra, importera eller exportera explosiva varor bedömer att en överlåtelse eller ett överlämnande av en explosiv vara har varit tvivelaktigt på grund av transaktionens karaktär eller omfattning, ska tillståndshavaren underrätta tillståndsmyndigheten om det. Underrättelseskyldigheten gäller också vid försök till en överlåtelse eller ett överlämnande av en explosiv vara.

18 §¹

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska pröva frågor om tillstånd till explosiva varor som avser

1. tillverkning, bearbetning, behandling, destruktion, underhåll och återvinning,
2. annan hantering som sker i anslutning till sådan hantering som nämns i 1,
3. gränsöverskridande överföring,
4. import,
5. export, och
6. sådan hantering som Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut och Fortifikationsverket behöver ha tillstånd till.

Frågor om tillstånd till hantering och överföring av explosiva varor i övriga fall ska prövas av den kommun där varorna ska hanteras. Om frågan gäller förvaring i ett

Frågor om tillstånd till hantering och överföring av explosiva varor i övriga fall ska prövas av den kommun där varorna ska hanteras. Frågan ska i stället prövas av den

¹ Senaste lydelse 2023:391.

flyttbart förråd och förvaringen ska ske i mer än en kommun, ska frågan prövas av den kommun där sökanden är bosatt eller där verksamheten huvudsakligen ska bedrivas.

kommun där den sökande fysiska personen är bosatt eller den sökande juridiska personen har sitt säte, om verksamheten ska ske i mer än en kommun och frågan gäller

- 1. användning,*
- 2. överföring, eller*
- 3. förvaring i ett flyttbart förråd.*

18 a §

Den som har tillstånd enligt 18 § andra stycket att använda explosiva varor eller förvara explosiva varor i ett flyttbart förråd ska anmäla användningen eller förvaringen till tillsynsmyndigheten i den kommun där användningen eller förvaringen ska ske.

Anmälan ska vara skriftlig och göras i god tid innan användningen eller förvaringen påbörjas.

19 §²

Tillståndsmyndigheten ska pröva om den som söker tillstånd och den som är anmäld som föreståndare i tillståndspliktig verksamhet med explosiva varor är lämplig och i övrigt har de förutsättningar som krävs för att hantera, överföra, importera eller exportera brandfarliga respektive explosiva varor i enlighet med lagen och de föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen.

När den som söker tillstånd är en juridisk person ska tillståndsmyndigheten göra en lämplighetsprövning av de fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen.

Tillståndsmyndigheten ska också göra en lämplighetsprövning av den som är anmäld som deltagare i tillståndspliktig verksamhet med explosiva varor.

Vid prövningen av om en person är lämplig och i övrigt har de förutsättningar som krävs för att hantera, överföra, importera eller exportera brandfarliga respektive explosiva varor ska särskild hänsyn tas till omständigheter som kan medföra att det finns en risk för obehörigt förfarande eller att brandfarliga eller explosiva varor hanteras i strid med denna lag eller

² Senaste lydelse 2021:657.

föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

19 c §³

Om det *finns särskilda skäl* med hänsyn till risken för obehörigt förfarande, brand och explosion samt konsekvenserna av en brand eller en explosion, får tillståndsmyndigheten besluta om nya eller ändrade villkor för tillståndet.

Om det *behövs* med hänsyn till risken för obehörigt förfarande, brand och explosion samt konsekvenserna av en brand eller en explosion, får tillståndsmyndigheten besluta om nya eller ändrade villkor för tillståndet.

19 e §

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska samordna tillståndsmyndigheternas verksamhet och hjälpa dem i deras arbete med tillståndsverksamheten enligt denna lag.

20 §⁴

Ett tillstånd ska återkallas, om

1. förutsättningarna för tillståndet inte längre är uppfyllda,
2. en bestämmelse i lagen, en föreskrift som meddelats i anslutning till lagen eller ett villkor som uppställts med stöd av lagen i något väsentligt avseende inte följs,
3. det *är av väsentlig betydelse* med hänsyn till risken för obehörigt förfarande, brand och explosion samt konsekvenserna av en brand eller en explosion, eller
4. det finns någon annan skälig anledning att återkalla tillståndet.

3. det *behövs* med hänsyn till risken för obehörigt förfarande, brand och explosion samt konsekvenserna av en brand eller en explosion, eller

Vid bedömningen av om ett tillstånd ska återkallas ska det särskilt beaktas om

1. tillståndshavaren har nekat en tillsynsmyndighet upplysningar, handlingar eller tillträde för tillsyn enligt 24 §,

2. tillståndshavaren inte har kunnat redovisa de explosiva varor som hanteras, överförs, importeras eller exporteras, eller

3. tillståndshavaren inte har anmält förlust av explosiva varor till Polismyndigheten.

³ Senaste lydelse 2021:657.

⁴ Senaste lydelse 2021:657.

23 a §

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska ha tillsyn över att kommunerna vid sin myndighetsutövning följer denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har rätt att av den kommun som tillsynen avser få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Om en kommun inte uppfyller sina skyldigheter enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, får Myndigheten för samhällsskydd och beredskap förelägga kommunen att åtgärda bristerna.

24 a §

En tillsynsmyndighet ska skyndsamt anmäla överträdelser av bestämmelser i denna lag eller i föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen till Polismyndigheten, om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts.

27 §⁵

Avgifter enligt denna lag får tas ut för tillståndsprövning, tillsyn, provtagning och undersökning av prov, godkännande av föreståndare och deltagare, godkännande av explosiv vara och beslut om huruvida en vara är att anse som en explosiv vara.

Avgifter enligt denna lag får tas ut för tillståndsprövning, tillsyn, provtagning och undersökning av prov, *anmälan om användning av explosiv vara, anmälan om förvaring av explosiv vara i ett flyttbart förråd*, godkännande av föreståndare och deltagare, godkännande av explosiv vara och beslut om huruvida en vara är att anse som en explosiv vara.

För tillsyn enligt 22 § får avgift för tillsynen och för provtagning och undersökning av prov av varan tas ut endast om det vid undersökningen visar sig att varan inte uppfyller ställda krav.

Av lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn framgår att föreskrifter om avgifter för marknadskontroll enligt förordning (EU) 2019/1020 får meddelas.

⁵ Senaste lydelse 2022:1123.

34 §

En kommuns beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen får överklagas hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Om en kommun överklagar ett beslut enligt 23 a § tredje stycket, ska Myndigheten för samhällsskydd och beredskap vara kommunens motpart sedan handlingarna i ärendet har överlämnats till domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

36 §⁶

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka varor som på grund av sina egenskaper eller sin sammansättning eller av annan orsak ska anses utgöra brandfarliga eller explosiva varor,
2. klassificering av brandfarliga och explosiva varor,
3. brandfarliga och explosiva varors egenskaper och utförande,
4. undantag från lagens tillämpning i fråga om viss vara eller viss hantering, överföring, import eller export,
5. åtgärder och försiktighetsmått som anges i 6 §,
6. utredning som anges i 7 §,
7. kompetens som anges i 8 §,
8. föreståndare som anges i 9 §,
9. deltagare som anges i 9 a §,
10. byggnad, annan anläggning och anordning som anges i 10 § samt att sådan byggnad, anläggning och anordning inte får användas, saluhållas eller säljas om den inte efter kontroll genom teknisk provning, besiktning eller annan undersökning har befunnits vara betryggande från skyddssynpunkt,
11. förvaring och förpackning som anges i 11 §,
12. godkännande som anges i 12 §,
13. vad som ska förstås med plastiska sprängämnen som anges i 13 § samt om hur sådan märkning med spårämne ska ske,
14. information som anges i 14 §,
15. hantering av frågor om tillstånd och undantag från tillståndskravet i 16 §,
15. hantering av frågor om tillstånd, utformning av tillstånd och undantag från tillståndskravet i 16 §,
16. att hantering, överföring, import eller export av en brandfarlig eller explosiv vara ska vara förbjuden, om ett sådant förbud är av särskild betydelse med hänsyn till brand- eller explosionsrisken och till konsekvenserna av en brand eller en explosion,

⁶ Senaste lydelse 2024:478.

17. avgifternas storlek enligt denna lag, *och*

18. registreringen av uppgifter och innehållet i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor och om utlämnande av uppgifter från registret.

17. avgifternas storlek enligt denna lag,

18. registreringen av uppgifter och innehållet i det nationella tillståndsregistret för explosiva varor och om utlämnande av uppgifter från registret,

19. anmälningsskyldigheten enligt 18 a § och undantag från anmälningsskyldigheten, och

20. hur kommunerna ska planera och utföra sin tillsyn.

En kommun får meddela föreskrifter om avgifternas storlek enligt denna lag när det gäller den egna verksamheten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 15 juli 2025.
 2. För ärenden som inletts före ikraftträdandet men ännu inte avgjorts gäller 18 § andra stycket i den äldre lydelsen.